

Odgajatelji pripravnici u radu s djecom s teškoćama u razvoju

Ivana Petanjek, prof. defektologinja,
viša savjetnica za stručne suradnike defektologe,
Agencija za odgoj i obrazovanje;
Sanja Kobeščak, prof. defektologinja,
Dječji vrtić Markuševec, Zagreb

Zadovoljenje posebnih potreba djece jedna je od vrlo važnih zadaća u radu svakog odgajatelja. U članku pročitajte koje važne postavke pripravnici trebaju uvažavati u radu s djecom s teškoćama.

Uvijek treba pripremiti dovoljno materijala na način da ih i dijete s teškoćama u razvoju može koristiti na aktivan način

Kako bi odgajatelji pripravnici mogli ostvariti svoju zadaću, važno je da se prvo upoznaju sa zakonskim odredbama i propisima koji se odnose na djecu s teškoćama u razvoju. Tako će saznati koja prava imaju djeca s teškoćama i koje sve zakonske pretpostavke iz toga proizlaze. Nadalje, mentoru je obveza upoznati odgajatelja pripravnika s određenim preprekama ili izazovima s kojima će se u skupini susresti. Ti izazovi neposredno mogu biti povezani s posebnostima koje karakteriziraju integrirano dijete s teškoćama u skupini. Pri tome su u proces uključeni i odgajatelji iz drugih skupina, kao i stručni suradnici, osobito defektolozi – rehabilitatori ili logopedi. Oni će pomoći da odgajatelji pripravnici kroz svoj program stažiranja steknu prva iskustva i spoznaje u neposrednom radu s djecom s teškoćama u razvoju.

Period opservacije

U razdoblju promatranja po skupinama u dječjem vrtiću, odgajatelji pripravnici upoznaju se sa specifičnostima svake skupine i svakog djeteta s teškoćama u razvoju. Poznavanje specifičnih osobina, potreba i zakonitosti razvoja je nužno – stoga odgajatelji pripravnici, da bi se mogli pripremiti za rad u skupini, moraju također pripremiti materijale i poti-

U pristupu djetetu s teškoćama važan je osobni stav odgajatelja pripravnika

caje za dijete s teškoćama u razvoju. Za shvaćanje osobitosti djeteta s teškoćama u razvoju treba znati:

- na koji način dijete upoznaje svijet oko sebe;
- koja se osjetila i osjetilni putovi mogu koristiti za nova iskustva i spoznaje;
- na koji način stječu svakodnevno potrebne vještine.

Komunikacija s djecom s teškoćama ili bez njih je prva situacija koja se spontano nameće prilikom dolaska odgajatelja pripravnika u skupinu. Odgajatelji pripravnici moraju biti svjesni činjenice da je, bez obzira na teškoću, svako dijete samo dijete i da je svaka komunikacija s djetetom s teškoćama u razvoju i koju to dijete prihvati – dobra, bez obzira provodi li se kroz verbalnu komunikaciju, smiješkom, znakovima, grimasom ili gestom.

Važno je uključiti dijete u sve aktivnosti za koje pokaže interes, te prilagoditi sve materijale i poticaje njegovom načinu korištenja. Uvijek treba pripremiti dovoljno materijala na način da ih i dijete s teškoćama u razvoju može koristiti na sebi svojstven i aktivan način. U svladavanju takvog zadatka vrlo je važno imati stručnu pomoć defektologa-rehabilitatora ili logopeda koji će pomoći svojim mišljenjem i savjetom.

Cjelovit pogled na dijete

Treba biti spreman na sve mogućnosti koje se mogu ili ne moraju događati

u skupini u koju je integrirano dijete s teškoćom. Iako se često događa da u povjerenstvu za stažiranje nema stručnog suradnika defektologa-rehabilitatora ili logopeda, u slučaju kad se u skupinama vrtića nalaze djeca s teškoćama važna je i njihova uloga prilikom pripreme odgajatelja pripravnika za rad, pripremu poticaja kao i same aktivnosti. Posebnosti kod djece s teškoćama nisu u njihovim ograničenjima, već u njihovim jakim stranama. U pristupu djetetu s teškoćama važan je osobni stav odgajatelja pripravnika; njegova motivacija; rani tretman i rehabilitacija djeteta; praćenje djetetovog napretka i suradnički odnosi.

U dnevniku stažiranja važno je bilježiti sve ono što se odnosi na djecu s teškoćama. Od načina komuniciranja, spoznavanja okoline, načina pristupanja djetetu, načina igre i druženja djeteta s teškoćom i s ostalom djecom u skupini, razine sudjelovanja u zajedničkim igrama ili aktivnostima. Potrebno je svakako bilježiti postignuća i dobiti, a svakako i analizirati, sve segmente odgojno-obrazovnog procesa.

Važne postavke koje odgajatelj pripravnik u radu s djecom s teškoćama mora uvažavati:

- upoznavanje i prihvaćanje djeteta s teškoćama u razvoju kao ravnopravnog sudionika odgojno-obrazovnog procesa;

- upoznavanje roditelja djeteta s teškoćama u razvoju;
- temeljito upoznavanje s dokumentacijom djeteta: poznavanje specifičnih osobina, potreba i zakonitosti razvoja djeteta s teškoćom nužno je za uspješno realiziranje zadaća odgajatelja pripravnika;
- stvaranje pozitivnog ozračja u kojem dijete boravi u vrtiću;
- osiguravanje uvjeta za nesmetan razvoj svakog djeteta;
- usvajanje potrebnih znanja za bolje razumijevanje problematike vezane uz djecu s teškoćama;
- osposobljavanje djece za suživot i odrastanje uz toleranciju i prihvaćanje različitosti;
- formiranje pozitivnih stavova djece, roditelja, odgajatelja i osoblja vrtića prema različitosti;
- praćenje, procjenjivanje, evaluacija te zajednička refleksija sa svim sudionicima odgojno-obrazovnog procesa djece s teškoćama pridonosi boljem razumijevanju djece s teškoćama i njihovih posebnih potreba.

Na taj će način kroz vrijeme stručnog stažiranja odgajatelj pripravnik steći potrebna znanja i vještine i biti kompetentan sudionik u odgojno-obrazovnom procesu.

Još jednom vrijedi istaknuti odgajatelju pripravniku važnost suradnje s roditeljima, jer roditelji nam uvijek mogu dati najbolje informacije o funkcioniranju djeteta, a važno je i da su uključeni u izradu individualiziranog programa i praćenje napretka svog djeteta.

Literatura

1. *Zakon o predškolskom odgoju i naobrazbi*, Narodne novine, br.10/97. i 107/07., Zagreb
2. *Pravilnik o načinu i uvjetima polaganja stručnog ispita odgajatelja i stručnih suradnika u dječjem vrtiću*, Ministarstvo prosvjete i športa, Zagreb, 1997.
3. *Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe*, Hrvatski sabor, 2010.
4. *Programsko usmjerenje odgoja i obrazovanja predškolske djece i humanističko-razvojna koncepcija*, Glasnik Ministarstva prosvjete i kulture, br.7/8, 1991.
5. E.Slunjski: *Stvaranje predškolskog kurikulumu u vrtiću-organizacija koja uči*, Mali profesor, Zagreb, 2006.
6. *Izvedbeni program stažiranja pripravnice u Dječjem vrtiću 'Markuševac'*, interni dokument, 2011.

naša djeca s posebnim potrebama